

1

וְאָנָה גְבֵר שְׁעִיעַ: יב מָאִים יִמְשֹׁנִי אָבָא
 וְאֵהִי בְעֵינֵיהִי כְּמִתְלַעֵב וְאֵהִי מִיָּמִי (כ"י)
 וְאֵהִי מִיָּמִי עָלַי לְוִטִין וְלֹא בְרַכָּה:
 יג וְאִמְרַת לִיה אֲמִיהָ עָלַי אֲחָאֵמֵר בְּבֹרָאָה
 דְּלֹא יִתְּנִין לְוִטִיא עֲלֵךְ בְּרִי בְרַם קֶבֶל מִנִּי
 וְאִזְלִי סָב לִי יָד וְאִזְלִי וְגִסִּיב וְאִזְלִי לְאֲמִיהָ
 וְעֲבַדַת אֲמִיהָ תְּכַשְׁלִין קָמָא דְרַחֵם אֲבֹהֵיהּ:
 טו וְגִסִּיבַת רַבָּה יָת לְבוּשֵׁי עֲשׂו בְרַה רַבָּא
 דְּקִיָּמָא דִּי עֲמָה בְּכִיתָא וְאֲלִפְשִׁית יָת יַעֲקֹב
 בְּרַה זְעִירָא: טז וְיָת מְשִׁיבֵי גְדֵי בְרַ עֲזִי
 אֲלִפְשִׁית עַל דְּרוּהִי וְעַל שְׁעִיעוֹת צְוּרִיהּ:
 יז וְיִהְיֶבֶת יָת מְכִשְׁלִיאָא וְיָת לְחִמָּא דִּי עֲבַדַת
 בְּיָדָא דְּיַעֲקֹב בְּרַה: יח וְעַל לְוִת אֲבֹהֵי
 וְאִמֵּר אָבָא וְאִמֵּר קָא אָנָּא מִן אִתְּ בְּרִי:
 יט וְאִמֵּר יַעֲקֹב לְאֲבֹהֵי אָנָּא עֲשׂו בִּוְרָךְ
 עֲבַדִּית קָמָא דִּי מְלִילְחָא עֲמִי (כ"י לִי) קוּם
 קִעֵן אֲסַתְחַר וְאֲכֹל מְצִידִי בְּדִיל דִּי
 תִּבְרַכְבִּנִי נִשְׁפָּךְ: כ וְאִמֵּר יַעֲקֹב לְבְרִיהּ מָה
 דִּין אוֹחִיָּתָא לְאֲשַׁפְחָא בְּרִי וְאִמֵּר אָרִי זְמִין
 יי אֲלֵךְ קְדָמִי: כא וְאִמֵּר יַעֲקֹב לְיַעֲקֹב
 קְרִיב קִעֵן וְאֲמַשְׁנֵךְ בְּרִי הֵאֵת דִּין בְּרִי עֲשׂו
 אִם לֹא: כב וְקְרִיב יַעֲקֹב לְוִת יַעֲקֹב אֲבֹהֵי
 וּמְשִׁיבֵיהּ וְאִמֵּר קָלָא קָלָא דְּיַעֲקֹב וְיִדְעָא
 דְּרוּהִי דְּעֲשׂו: כג וְלֹא אֲשַׁתְמוּדְעִיהָ אָרִי
 בְּרֹאָה דְּרוּהִי בְּיָדֵי עֲשׂו אֲחֹהֵי שְׁעִירִין (כ"י
 שְׁעִירִין) וְבְרַבִּיהּ: כד וְאִמֵּר אִתְּ דִּין בְּרִי
 עֲשׂו וְאִמֵּר קָא אָנָּא: כה וְאִמֵּר קְרִיב קְדָמִי
 וְאִיכֹל מְצִידִי דְּבְרִי בְּדִיל דִּי תִּבְרַכְבִּנֵךְ
 נִפְשֵׁי וְקְרִיב לִיה וְאֲכֹל וְאִזְלִי (כ"י וְאִזְלִי)
 לִיה חִמְרָא וְשִׁמִּי: כו וְאִמֵּר לִיה יַעֲקֹב
 אֲבֹהֵי קְרִיב קִעֵן וְנִשְׁקֵ לִי (כ"י וְנִשְׁקֵ לִי)
 בְּרִי: כז וְקְרִיב וְנִשְׁקֵ לִיה וְאֲרַח יָת בְּרִיָּא
 דְּלְבוּשׁוֹהֵי וְבְרַבִּיהּ וְאִמֵּר הִוּוּ (כ"י הִוּוּ)
 בְּרִיָּא דְּבְרִי בְּרִיָּתָא דְּחִקְלָא דִּי בְּרַבִּיהּ יי:
 כח וְיָתֵן לָהּ יי מְשִׁלָּא דְּשִׁמְיָא רַמְטוּבָא

חֲלָק: יב אוֹלִי יִמְשֹׁנִי אָבִי וְהֵייתִי בְּעֵינֵי פְּמִתְעַתַּע
 וְהִבֵּאתִי עָלַי קָלְלָה וְלֹא בְרַכָּה: יג וְתֹאמֵר לוֹ אָמוֹ
 עָלַי קָלְלַתְךָ בְּנִי אֲךָ שָׁמַע בְּקִלִּי וְלֹךְ קַח-לִי:
 יד וְיִלְךְ וַיִּקַּח וַיָּבֵא לְאָמוֹ וַתַּעַשׂ אָמוֹ מִמְטַעְפִּים
 כ פֶּאֶשֶׁר אָהֵב אָבִיו: טו וַתִּקַּח רַבָּה אֶת-בְּנֵיהּ עֲשׂו
 בְּנֵה הַגִּדִל הַחֲמֹלֹת אֲשֶׁר אֵתָהּ בְּבֵית וַתִּלְבַּשׁ
 אֶת-יַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן: טז וְאֵת עֹרֹת גְּדֵי הָעֵזִים
 הַלְפִישָׁה עַל-יָדָיו וְעַל חֲלָקֹת צְוֹאֲרָיו: יז וַתִּתֵּן
 אֶת-הַמְטַעְפִּים וְאֶת-הַלֶּחֶם אֲשֶׁר עָשְׂתָה בְּיַד
 יַעֲקֹב בְּנֵה: יח וַיָּבֵא אֶל-אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר
 הַנְּנִי מִי אַתָּה בְּנִי: יט וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-אָבִיו אָנֹכִי
 עֲשׂו בְּכֹרֶךְ עֲשִׂיתִי פֶּאֶשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלַי קוּם-נָא
 שָׁבָה וְאָכְלָה מְצִידִי בְּעֵבֹר תִּבְרַכְבִּנִי נִפְשֵׁךְ:
 כ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-בְּנָו מַה-זֶּה מַחֲרַת לְמַצָּא בְּנִי
 וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרַה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי: כא וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב אֶל-יַעֲקֹב גְּשָׁה-נָא וְאֲמַשְׁךָ בְּנִי הֵאֵתָה זֶה
 בְּנִי עֲשׂו אִם-לֹא: כב וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל-יַעֲקֹב אָבִיו
 וַיִּמְשָׁהוּ וַיֹּאמֶר הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהִידִים יָדָיו עֲשׂו:

כג וְלֹא הִפִּירוּ כִּי-הָיוּ יָדָיו עֲשׂו אָחִיו שְׁעֵרֹת וַיְבַרְכֵהוּ: כד וַיֹּאמֶר אַתָּה
 זֶה בְּנִי עֲשׂו וַיֹּאמֶר אָנֹכִי: כה וַיֹּאמֶר הַגְּשָׁה לִי וְאָכְלָה מְצִידִי בְּנִי לְמַעַן
 תִּבְרַכְךָ נִפְשֵׁי וַיִּגַּשׁ-לוֹ וַיֹּאכַל וַיָּבֵא לוֹ יִין וַיִּשְׁתָּ: כו וַיֹּאמֶר אֵלָיו יַעֲקֹב אָבִיו
 גְּשָׁה-נָא וְשָׁקָה-לִי בְּנִי: כז וַיִּגַּשׁ וַיִּשְׁק-לוֹ וַיִּרַח אֶת-רִיחַ בְּנָדָיו וַיְבַרְכֵהוּ
 וַיֹּאמֶר רִיחַ רִיחַ בְּנִי כְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכְו יְהוָה: (שישי) כח וַיִּתֵּן-לָהּ

(יב) יִמְשֹׁנִי. כמו ק ממשש בטריס: (טו) וַתִּקַּח רַבָּה. הנקיות כמרגומו דכיתא. דכר אמר שממד אוחן מן נמרוד: אשר אותה בבית. והלא כמה נשים היו לו והוא מפקיד אלל אמו אלל שהיה בקי במעשיו ומושגן: (יט) אָנֹכִי עֲשׂו בְּכֹרֶךְ. אָנֹכִי הוּא הַמְנַבֵּל לָךְ וְעֲשׂו הוּא דְּבִוּוּךְ: עֲשִׂיתִי. כמה דברים כאלו דברת אל: שבה. לשון מיקב על השללן לכן ממונס אסתמר: (כא) גְּשָׁה נָא וְאֲמַשְׁךָ. אמר יחמק בלבו אין דרך עשו להיות עם שמים שגור בפיו וזה אמר כי

עיקר שפתי חכמים
 ק רש"י על פסוק כי לא נפרשו משה מוש המורה על הפסוק והדפוס כי השי"ן הנדגש מורה כי הוא מן הכפולים ופרשו משש ומשש כההים ואמר זאת על יחמק יען כי קמו עיניו מלאות ויחשש כדכ"ו:
 ר ר"ל בטר ללכה. ולפי לא היה משקר יעקב בדבריו: ש אמל מקולו לא הפילו ולכן כשמש מפי יעקב. אָנֹכִי עֲשׂו בְּכֹרֶךְ לֹא אמר לו מיד הקול קול יעקב: ת ואשר כרטי ה' קלי על הפסוק: א ולהכי מוכי
 ויחן בוי"ו הסודר כי מלמד הנרטה אשר כרטי כמלמי וינרטה הוסף ג"כ כרטה על כרטה ויחן לך זה יחן ויחמו ויחן:

324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400

מטא גמטא
 44
 גמטא גמטא
 5 אכרטי
 7
 6115
 טע"א

בעזרת השם יתברך

ספר

תפארת שלמה

על התורה

נ"ך תהלים

זה ספר כתבי קודש דברי תורה אשר יצא מפי אותו הצדיק איש חי ורב פעלים. חכם הרזים המאיר לארץ ולדרים. דולה מבארות עמוקים. דברים נחמדים שבעתים מזוקקים. מפו ומפנינים יקרים. שפתי בהן ישמרו דעת וחוקים ישרים. על סדר פרשיות התורה ונביאים וכתובים ולקוטנים מש"ס המה מסודרים. כולו ממתקים ומחמדים. והוכם רצוף רזים צפון לישרים. שמו נודע בשערים. כבוד אדומ"ו הרב הגאון, חסידא ופרישא, צדיק יסוד עולם, עמוד הימיני, פטיש החזק, גר ישראל, אספקלריא המאירה, פאר הדור,

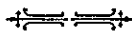
מו"ר שלמה

בהרב המופלג החסיד מו"ה דוב צבי הבהן זלה"ה

אבדק"ק רדאמסק

שלמה שמו ושלמה משנתו. לזכר עולם יהיה צדקתו. לזרה ישמע קול מבשר טוב לשארית בני חבל נחלתו. לכהן יעמוד לאורים ויחיש לנו קץ פרותו.

נוסח השער בדפוס ראשון

יצא לאור מחדש במהדורא נאה ומפוארת

עם הוספות מ"מ ומפתחות ע"י

אברהם לויפער

אבד"ק דאראג

בן אאמו"ר החסיד האמיתי איש החסד כש"ת

הרב רבי שלום לויפער זצ"ל

שנת תש"ע לפ"ק

והנה האדם יודע בעצמו שפל ערכו ומצבו והוא ירא לגשת ולפתוח שפתיו, גם בעת עשיית המצות צהנחת תפילין וכדומה בהעלות על לבו עומק סודות הרמוזים בהם, ונפשו יודעת מאד כי לא השיגה ידו אחת מני אלף תעלומות החכמה ונופל בדעתו וירא לגשת אל העבודה, וזה הרמז בפסוק ורצקה אמרה אל יעקב בנה רומז לשכינה הקדושה אומרת אל האדם, לך קח לי אתה תעשה כל מה שתמצא ידך לעשות, ואני אעשה אותם מטעמים לאצין להיות מוכשר בכל הכוונות הראוים להם.

ולזה קודם התפלה אומרים ה' שפתי תפתח, כי השם יעזור לנו לקבל תפלתנו ברצון. ולקרב הדבר על פי שכל משל למלך בשר ודם אשר אם יצא איש שפל ונצוה אכר השדה לשפוך תחינתו לפניו והוא איננו יכול לדבר בלשון נח כראוי, הנה זאת העצה הנכונה ללכת אל אחד משרי המלך אשר יצין לשונו והוא ימליך דבריו בלשון נח הראוי לפני המלך ועל ידי זה ימולא בקשתו, כן הדבר הזה לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, השכינה הקדושה מגשת ומקרבת את תפלתנו להיות נחת רוח לפניו כאלו היתה כוונתינו בכל הסודות הרמוזים בהם. וזה ואעשה אותם מטעמים לאצין כאשר אהב.

*

→ ותקח רצקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות וגו' ותלבש את יעקב בנה הקטן. הנה בזה מורה לנו הכתוב דרך העבודה להשם יתברך כאשר הקדמנו לעיל בעיני התפלה בגשתו אל הרנה ואל התפלה, ולבו יודע מרת נפשו כי המרה את רוחו

ויקחו לי תרומה (שמות כה, ב), להרים אותי מהגלות ויעשו היחוד למעלה, כמו שאמרנו בגמרא (קידושין ב' ע"א) קימה קימה משדה עפרון רמו ק"ח י"ה.

וזה גם כן הרמז כאן לך נח אל הצאן, רצקה רומז לשכינה (תיקוני זוהר דף ל"ד ע"א), והיא האומרת להצדיק שיורד נשמתו לעולם הזה לך נח אל הצאן שיעשה היחוד למטה ז"א גימטריא הוי"ה אדנ"י, והנו"ן רומז לנו"ן שערי צינה, וה' רומז לה' הידוע, וכאשר תעשה היחוד למטה על ידי האתערותא דלתתא רכב וללח על דבר אמת (תהלים מה, ה), וקח לי משם תקרב הגאולה ותקח אותי מן הגלות. וזה גם כן מה שנאמר להלן (בראשית כז, מה) ושלחתי ולקחתין משם, כי זהו צחינת ארון נושא את נושאיו (סוטה ל"ה ע"א), כי על ידי האתערותא דלתתא אתער לעילא, ושלחתי ולקחתין משם, כמו שנאמר (מלאכי ג, כג) הנני שולח לכם את אליה הנביא וגו'.

*

לך נח אל הצאן וגו' ואעשה אותם מטעמים וגו' וילך ויקח ויצא לאמו ותעש וגו' ותתן את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה ציד יעקב בנה. הדקדוקים בפסוקים האלו רבים מאד, כי באמת כל הפעולה זאת שיצא יעקב עם המטעמים לאציו, ומה נפקא מינה אם יעקב בעצמו יקח השני גדיי עזים ומה לה לכל הזריזות הזה, (גם מה שכתוב להלן וילך ויקח ויצא לאמו, הלא בכל זה לא הועיל עד אשר עשתה אמו המטעמים).

אכן הנראה, כי התורה רומזת לנו עבודת האדם בגשתו אל התורה והמצות,

וזה פי' גם כן ויגנוז יעקב את לב לבן
הארמי (בראשית לא, כ), כי לבן היה
סבור שיעקב ילמוד ממנו דרכו ומדותיו, אך
הוא היה מהפך אותם לטובה, כנ"ל.

*

→ ואז יאמר ותקח רבקה את בגדי עשו בנה
הגדול התמודות אשר אתה בצית
ותלבש את יעקב בנה הקטן. יש לדקדק מה
אשמעינן בזה שהיא בעצמה הלבישה את
יעקב הלא יעקב בעצמו היה יכול ללבוש
הבגדים.

הג"ח לצאר ברמו הדברים הללו גדול
מעלת מצות הנחת תפילין, לפי
המצואר בספר תקוני זוהר תקוני שמיך
ותשע (דף קט"ו ע"ב), וזה לשונו, בטר דהרהר
תשובה אדם לתת, הדרא לבושא לגבי מוחא
דאיהי קרקפתא דתפילי, ואתחבר מוחא
דאיהי חכמה באימא, מיד ויעש ה' אלקים
לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם (בראשית
ג, כא). ואינון תפילין דאיהי מעור, בזה הוא
זמנא קמת תשובה דאיהי אימא קרקפתא
דתפילי עם אדם לאגנא עליה ולאכסיא עליה
דהוה ערום, בגוונא דאיהי כסי על מוחא
עלאה וברי, כל מאן דאנח תפילין כאלו כסי
על מוחא עלאה, ובגין דא שכינתא עלאה לא
זת מיניה, ורזא דמלה אס עוונות תשמר
י"ה אדני מי יעמוד (תהלים קל, ג), מי יעמוד
ודאי דאיהי אמא עלאה תשובה הא קמת
באדם עלאה, ושכינתא דאיהי תפלה של יד
באדם תתאה כו' עיי"ש. וזהו גם כן הרמו
כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לעורו
(שמות כב, כו). העולה מדברי קדשו הנ"ל כי
מצות הנחת תפילין הוא התיקון לפגם אדם

והלך בדרכי תעמועים בתאוות רעות וירא
לנפשו לפתוח פיו, כמו שנאמר אולי ימשני
אבי והייתי צעיניו כמתעתע וגו'.

אולם העצה הנכונה לזה על פי מה
שאמרו בשם הבע"ל שם טוב על
פסוק (שמות כה, ב) מאת כל איש אשר ידענו
לבו תקחו את תרומתי, היינו שכל אדם צריך
לשית עצות בנפשו להפוך לעשות מדות
טובות מכל אשר ידענו לכו מהתאוות
החילוניות ומדות הרעות אשר הרגיל בהם,
מהם יקח דרך לעבודת הצורא צרוך הוא
באמתו חשק ובאמתה התאוה ביתר שאת.

ובזה פרשתי צפרשת צינית (במדבר טו, לט-
מ) ולא תתורו אחרי לבבכם וגו'
אשר אתם זונים אחריהם למען תזכרו
ועשיתם וגו', פי' שלא יפול לב האדם
בראותו הסתת היצר ח"ו לתאוות רעות, ולא
יקשה צעיניו למה עשה כן הצורא צרוך הוא
להכניס האדם בעולם הזה בעבודה קשה
כזה, כי באמת הוא לטובת האדם כי ממנו
נקח לעבוד הצורא צרוך הוא באמתו חשק
ובאמתו תאוה, וזה ולא תתורו וגו' אשר
אתם זונים אחריהם, כי למען תזכרו ועשיתם
את כל מצותי, כי ממנו נלמוד לעשות
המצות בחשק נמרץ כנ"ל.

וזה גם כן הרמו כאן ותקח רבקה את
בגדי עשו וגו' התמודות, הם התאוות
והתמדות רעות של עשו כנ"ל, ותלבש את
יעקב בנה הקטן, הם הצדיקים שהם קטנים
צעיניהם ומורא על ראשם לגשת אל הקודש,
והם מלבישים אותו החשק והרצון של תאוות
עולם הזה לקחת אותו חשק לעבודת הצורא
צרוך הוא.

הראשון, וגם מנזות לציית רמוזים צפסוק (בראשית ג, ז) ויעש להם חגורות.

וזה הרמז צפסוק הנ"ל ותקת רבקה רמו לשכינה הקדושה, את צגדי עשו וגו' החמודות וגו' רמו לדרכי התשובה שיקח האדם מאותן התאוות ותמדת עולם הזה שהם צגדי עשו, וצארתו חשק יהיה תשובת המשקל להפוך לטובה לעשות בהם המצות, ואז השכינה הקדושה מלצשת את האדם וגם היא מתלצשת בתוך האדם. ועל ידי זה סובב והולך כל ענין התפלה, כמו שמתחילין קודם התפלה לדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך (תהלים נא, יז), לדני"י רמו לשכינה, שפתי תפתח לדבר בדברי תפלה.

ובבר צארנו מה שאומרים (לשם יחוד קודם עטיפת הטלית) והטלית יפרוש כנפיו עליהם וכו', שמנזות הללו הם אור המקיף ודרך הלבוש להנצל מן החיצונים להיות להם שמירה מעולה, ואחר הצרכה על הטלית אומרים מה יקר חסדך אלהים ובני אדם צלל כנפיך יחסיון (תהלים לו, ה). וזה פי' צרכי נפשי את ה' ה' אלהי גדלת מאד (שם קד, א), רומז למדת החסד כמו שנאמר (דברי הימים א' כט, יא) לך ה' הגדולה וגו', הוד והדר לצשת וגו', שכל זה הוא צדך לבוש להגן על האדם להיות בשמירה מעולה.

וזה פי' עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמרתי (בראשית כו, ה), שמע כו' רומז לקריאת שמע שעושה היחוד בכל יום בקריאת שמע, וישמר משמרתי להיות בשמירה מעולה על ההשפעות היורדים מלמעלה על ידי היחודים לצל יצונו זרים, רק ילכו צדך השוה לבני ישראל זרע אברהם אהבו, וכדרך שבארנו במקום אחר

ענין הכהנים והלויים שהיו שומרים צצית המקדש, מפני כי משם היו יורדים כל השפעות טובות וצרכים שמירה לצל ילכו החוזה לידי זרים.

וזה הרמז צפסוק (ישעיה סב, ו) על תומותיך ירושלים הפקדתי שומרים תמיד לא יחשו המזכירים את ה' אל דמי לבס, ירושלים היא הנקודה אשר דרך שם תרד השפע משמים כמו שנאמר (תהלים קכח, ה) יצרכך ה' מניון וראה צטוב ירושלים, וזה שמסיים הפסוק והמזכירים את ה' אל דמי לבס, מזכירים לשון זכרות רמו לצדיקים העושים יחודים בשם הוי"ה צרוך הוא, גם כן צצחנת שמירה מעולה צאר המקיף כנ"ל, לצל יצונו זרים ההשפעות טובות.

בצחזור לציאור הכתוב, ותקת רבקה רמו לשכינה הקדושה היא מלצשת את האדם על ידי צצית ותפלין צכל יום, ועל ידי זה סובב והולך האדם צכל יום צתפלותו להיות לו לעזר, אמנ.

*

ותתן את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה ציד יעקב צנה. יצואר על פי הדברים הנ"ל, אף על פי שכל פעולת המנזות והתפלה נגמרת על ידי השכינה הקדושה, וגם כי הקדוש צרוך הוא אינו צריך כלל לפעולת האדם, אף כי זה רצונו יתצרך שמו שיהיה התחלת המעשה והפעולה על ידי הצדיק צאתערותא דלתתא, כמו שאיתא צוהר הקדוש (פ' פנחס דף רמ"ב ע"א) עיי"ש שצא אליהו הנביא לצבי שמעון צן יוחאי ע"ה ואמר לו שהקדוש צרוך הוא אומר משמו הסוד של הקרבנות, והנה השם יתצרך ידע זאת מקודם, אף מחמת כי רצונו

תרלח

תהלים קיד

תרנום

זמרים מקימי מעפר דל מאשפת ירים
 אביון: ה להושיבי עם נדיבים עם
 נדיבי עמו: מ מושיבי עקרת הבית
 אם הבנים שמחה הללויה:
 קיד א בצאת ישראל ממצרים בית
 יעקב מעם לעז: ב היתה יהודה
 לקדשו ישראל ממשלותיו: ג הים ראה
 לקדשה ישראל לשליטוי: (א) מא אסתפל ואפך יודנא חור לאחור:
 רשיי
 (ט) עקרת הבית. ליון שהיא כעקרה יושבנה:
 אם הבנים שמחה. כי חלה גם ילדה ליון את
 זביה, (ישעי' סו): (ח) מעם לועז. עם שפת לשון אחר שאינו לה"ק, וחזירו את עם נועז לח תראה
 עם עמקי שפה וגו' (שם לג), ונו"ן ולמד נחלפות זו בזו כמו נשכה שהוא לשכה כספר עורא (נחמיה
 יג): (ז) היתה יהודה לקדשו. לקח יהודה לגורל חבלו וקדושתו והף הם קדשו שמו זכירת הים כענין
 שנאמר (לעיל ס"ח) שרי יהודה רגמתם וכמו כן נדרש באגדה מקרא זה הימה יהודה לקדשו שקפץ

תולדות אהרן

אם הכנים. פסחים קיד סוכה יב גיטין זו בתרא קכ: בצאת.
 פסחים קיד קיח (כרכות ד מגילה עג): היתה. סוטה לו: חים

מצודת ציון

מושיבי ואמרו כי תוספת היודיין הוא מצחות הל': (ו) מאשפות.
 ענין דומן וזבל: (ח) לועז. כל שפת לשון עם וולת לשון הקודש
 תקרא לועז ובמשנה קורין אותה ללוועזות בלע"ז (מגילה יז):

מצודת דוד

להשגיח על כל הנעשה בשמים ובארץ כי למול רוממתו
 אף השמים תחשב לאין: (ו) מקימי. בהשגחתו מקים את
 הדל מן העפר: מאשפות. כפל הדבר במ"ש:
 (ח) להושיבי. ועוד מרבה כבודם עד כי ישבו עם נדיבים

וחזרו ופירש עם נדיבי עמו והמה המעולים שבנדיבים: (ט) מושיבי. הוא מושיב את העקרה בבית כי בעודה עקרה
 שבתה הבית מעט פעם בתוך פעם ברחובות להפג צערה וה' בהשגחתו פותח רתמה ותלד ותשב בבית ותהיה א"כ
 אם הבנים שמחה בהיותה יושבת בביתה עם בניה: הללויה. בעבור כל זה הללו את יה: (א) בצאת. בעת יצאו ישראל
 ממצרים: בית יעקב. כפל הדבר במ"ש: (ב) היתה. בעת ההיא נהיה יהודה עם קדושו וישראל בכללם עם ממשלתו:
 (ג) הים ראה. את ישראל באים אל תוך הים נס ממקומו ונעשה חרבה:

באור המלות

תפלות דוד - מלבי"ם

ביאור הענין

קביעות הפעולה. שוכני סנה. חוצבי מרום קברו, וכדומה: (ו) דל,
 אביון. אביון גרוע מדל שאין לו מאומה, ירים מסיף על מקים:
 (ט) עקרת. מלה סמוכה העקרת של הבית: קיד (א) ישראל, יעקב.
 ע"ל י"ד ד: (ב) היתה. ר"ל היתה הדבר הזה, יהודה היה הסבה
 לקדשו, והקדושה אצל ה' מורה על התרוממות על הטבע, וכן

והארץ אצלו, ולא יתכן לאמר שהוא קרוב אל השמים יותר מאל
 הארץ: (ו) מקימי, באר איך השגחתו משתלשלה עד השפל
 שבשפלים עד שיקים מעפר דל, ונגד מה שהיו אומרים
 שהעושר והריש והבנים והעקרות חלוי במול ובמערכה, אומר כי
 לא כן הוא, ששני אלה תלויים בהשגחת ה', כמ"ש מה הקביה
 עושה? עושה סולמות ברקיע מודיש לזה ומעשיר לזה, מה

הקביה עושה? מווג וזוגים בת פלוני לפלוני, ועו"א שמקים את הדל מעפר, הגם שיתוייב לפי המערכת שיהיה בשפל המדרגה, ומוסיף
 שגם את האביון שהוא גרוע מדל, יקים מאשפות שהוא שפל יותר מעפר, ולא לבד שיקים אותו, כי גם מאשפות ירים אביון
 להושיבו ברום עולם: (ח) להושיבי, שירים אותו עה שישב עם נדיבים, ויותר מזה שיושיב אותו עם נדיבי עמו, כי בקל וכברוהו
 אם ילך למקום שאין מכירים אותו שהיה בשפל המדרגה, וה' יושיבהו עם נדיבים של בני עמו, הגם שמכירים שפלתו הקודם שזה

אה"ח 1234567

1972

ספר

שפת אמת

אוצר התכנות

עם ליקוטים

פסח

אוצר התכנות

מאת

כבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו
קדוש ישראל ותפארתו רשכבה"ג
מנחם יהודא אריה ליב זצוקלה"ה מנור יע"א

אשר השאיר אחריו ברכה
כתוב בעצם כתב ידו הקדושה

נערך ונסדר מחדש ברוב פאר והדר
באותיות מאירות עינים
עם ציוני מקורות, הארות והשוואות

ירושלים תשמ"ד

הוצגה על ידי בנו

הרה"ק אברהם צבי הלוי רינין זל"ת

ויצאו לחירות משיעבוד הסטרא אחרא ותאוות הבלי עולם.

וכמו כן בעליות רגלים דכתיב (שיר השירים ז, ב) מה יפו פעמיך כו' בת נדיב⁸³⁵, ועל ידי זה הנדיבות מאסו בהבלי עולם והניחו כל הרצונות אחרים, וזהו 'בנעלים'⁸³⁶ שננעל כל הנדיבות שלא לה' המה, כמו שכתבנו במקום אחר⁸³⁷ בפירוש ולא יחמוד איש את ארצך (שמות לד, כד)⁸³⁸.

וכתיב (תהלים קיג, ט) מושיבי עקרת הבית, דרשו חז"ל (פסחים קיא, ב) אמרה כנסת ישראל עשוני בניך כחולדה הדרה בעיקרי בתים. ואין סברא שיהיה נדרש רק לגנאי. אך הפירוש כנ"ל, שהוציאו להנדיבות כל הרצונות שהיו מקודם באשפתות כנ"ל מכל החורים והסדקים, וזהו מושיבי עקרת הבית כנ"ל:

בענין קריעת ים סוף בשביעי של פסח שדרשו במדרש (שמו"ר יט, ז) שהוא כמו שבת לשאר ימי הפסח⁸³⁹, שזה היה תכלית הגאולה, דמקודם יצאו

מועדות שנקראו מקראי קודש (ויקרא כג, ד), וכן כתיב (תהלים קטז, ב) ובימי אקרא, בימים טובים שנתת לנו כדאיתא במדרש תהלים (שם), כי המועדות שלנו הם⁸⁴⁰, דכתיב (ויקרא שם) אשר תקראו אתם⁸⁴¹, ונקראו בימי, לכן באלה הימים הקב"ה קרוב אלינו ביותר:

76 שמעתי מפי מו"ז ז"ל בפסוק (תהלים קיג, ז ה) מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים, כי הקב"ה מקים ומרים הרצונות של בני ישראל המונחין באשפתות, ומהפכן להתנדב רצונם אליו יתברך כו'⁸⁴².

ולבאר יותר, כי חז"ל (ויק"ר לד, ו) אמרו טעם 'אביון' התאב לכל דבר, כי השפל בדעת תאב לכל דבר, אבל כשהקב"ה מאיר עיני האדם לדעת האמת, מואס ממילא בהבלי עולם.

וזה היה עיקר גאולת מצרים, כמאמר שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה, ועל ידי זה ההתלהבות נגאלו

835. ע"י סוכות תרנ"ג ד"ה הימים טובים: כמו שאומרים (קידוש ליו"ט) מקדש ישראל והזמנים, ישראל דקדשינהו לזמנים (פסחים קי. ב), הפירוש, כי הקדושה היורדת באלה הימים הוא רק בזכותן של ישראל וכפי הקריאה שלהם, ואיתא במדרש (שמו"ט תהלים קטז) ובימי אקרא (תהלים קטז, ב) הוא בימים טובים, שהם ימים המיוחדים לנו. 836. ע"י לעיל הערות 41, 42, 43. 837. ע"ע לקמן תרנ"ב ד"ה בענין קריעת ים סוף. וע"י סוכות תרנ"ב ד"ה מצות: כתיב (ישעיה יד, ה) ארפא משובתם אוהבם נדבה, פירש רש"י אתנדב לאהבתם, וכולל ב' הפירושים, שאוהב אותנו בנדבת רצונו יתברך, וגם נוטע בנו האהבה אליו, כדכתיב (מלאכי א, ב) ואוהב את יעקב, אוהב פועל יוצא שנוטע בנו האהבה... ושמעתי מפי מו"ז ז"ל בפסוק (תהלים קיג, ז) מאשפות ירים אביון, שהקב"ה עוזר לבני ישראל ומעלה את הרצונות של בני ישראל שהיו מונחין באשפות והבלי עולם, ועל ידי תשובה הקב"ה מעלה אותם להיות מתהפך לאהבתו יתברך להושיבו עם נדיבים כו' (שם ט), ודפח"ח. 838. ע"י סוכה מט, ב הובא לעיל הערה 266. 839. ראה לעיל הערה 822 שדרשו חז"ל 'בנעלים' מלשון נעילה וסגירה במנעול. 840. ע"י לעיל תרל"ט ד"ה בפסוק מה יפו. 841. "ולא יחמוד איש את ארצך בעלתך לראות את פני ה' אלהיך שלש פעמים בשנה". 842. הובא לעיל הערה 190.

עקרת הבית (תהלים קיג). כי הנה בני ישראל נבראו לברר מלכות שמים בעולם, והוליכן הקב"ה בכל המקומות להוציא הניצוצי קדושה שנמצא בכל מקום⁹⁹, וזה שכתוב מקימי מעפר, מאשפות ירים אביון, על ידי בני ישראל. וזה שכתוב להושיבי עם נדיבים כו'.

ולכן מושיבי עקרת הבית, ודרשו חז"ל (פסחים ק"ח, ב) שמוני בניך כחולדה זו כו', פירוש, שבני ישראל המשיכו השכינה בכל מקומות צרותיהם להוציא מכל מקום הניצוצי קדושה שנמצא בשם¹⁰⁰.

והמפרשים פירשו המגביהי פירוש שהגביה אותי כו'¹⁰¹, וכמו כן נפרש המשפילי שהקב"ה הרים אותנו וגם השפיל אותנו בכל מקומות החשכים כדי להעלות הכל מתהום ארעא עד רום רקיעא.

ולכן נתקן ההלל על כל צרה שלא תבוא, וכשנגאלו ממנה קורין ההלל על ידי שמאיר אור חדש במקום שהיה חושך, כי הלל הוא מלשון בהלו נרו (איוב כט, ג)¹⁰² L

נותן נשמה לעם עליה (ישעיה מב, ה)¹⁰⁴, רוח להולכים בה (סם) הוא דור המדבר שהלכו אל הארץ, והוא דור התורה שעיקרו רוח, כנ"ל. והגם שבוודאי היה לדור המדבר גם כן בחינת הנשמה, אבל יסוד כל אחת ואחת היה בזמן מיוחד כמו שכתבנו.

וכמו כן בכל הג' רגלים זוכין להארת נפש רוח נשמה, בזמן חרותנו, זמן מתן תורתנו, זמן שמחתנו¹⁰⁵. ולג' אלה [*יש] (הם) מקומות מיוחדים גם בגוף, כדאיתא¹⁰⁶: נפש מתפשט בכבוד, רוח בלב, נשמה במוח. ולכן בפסח זמן תבואות שבשדה, כי הכבוד נותן מזון לכל האברים¹⁰⁷, ולכן הפרנסה הוא בתג הזה, והג' רגלים נותנים ג' ברכות בני-חיי מזוני¹⁰⁸, מזוני בפסח כנ"ל, חיי בשבועות, עץ החיים שהוא התורה (משלי ג, יח; ברכות לב, ב), והוא הרוח בלב. בני בסוכות, נשמה במוח להוליד תולדות. וכמו כן בעולם יש ג' חילוקים אלו, כח השדה בחינת נפש, ופירות האילן שעיקר גידולו ברוח, וגשמים מן השמים שהוא רמז להנשמה:

7c בהלל המגביהי לשבת המשפילי לראות כו' מקימי מעפר דל כו' מושיבי

894. ע"י בהר תרנ"ג ד"ה עוד בענין: וכשבני ישראל נתייטבו בארץ קיבלו כח הנשמה שלמעלה, וכן כתיב (ישעיה מב, ה) נותן נשמה לעם עליה. 895. בענין שלשה רגלים שהם נגד נפש רוח ונשמה, ראה עוד וראו תרנ"ג ד"ה כבר כתבנו, במדבר תרמ"ד ד"ה במדרש מי זאת, קרח תר"ס ד"ה איתא, בלק תרנ"א ד"ה איתא, סוכות תר"ס ד"ה ביום השמיני עצרת. וע"י קהלת יעקב ערך רגלים. 896. ע"י עץ חיים שער א ענף ג, שער כ פרק ה. 897. שם. 898. ראה עוד בענין זה לעיל תרל"ו ד"ה בפסח על התבואה, אמור תרמ"ז ד"ה המשך, סוכות תרמ"ג ד"ה במשנה. 899. ע"י לעיל הערה 14, לקמן הערה 1002. 900. ע"י לקמן תרנ"ה ד"ה מושיבי. 901. ע"י תהלות ישראל להמגיד מקאזניץ שם. 902. ע"י חנוכה תרל"ד ליל ה ד"ה כתיב: ואפשר זה ענין הלל גם כן, מלשון בהלו נרו עלי ראשי (איוב כט, ג), וכן כתוב בפסיקתא (רבתי ב, א)... הלל על שם שכתוב (תהלים קיח, ב) אל ה' ויאר לנו כו'. וע"י שם סוף תרמ"ז: כי הלל הוא מלשון בהלו נרי, שהוא התגלות האור.

ספר

שבת אמת

עם ליקוטים

סוכות

מאת

כבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו
קדוש ישראל ותפארתו רשכבה"ג
מרן יהודא אריה ליב זצוקלה"ה מגור יע"א

אשר השאיר אחריו ברכה
כתוב בעצם כתב ידו הקדושה

נערך ונסדר מחדש ברוב פאר והדר
באותיות מאירות עינים
עם ציוני מקורות, הארות והשוואות
ירושלים תשס"ז

הונצח על ידי בנו

הרה"ח אברהם צבי היים רייז שליט"א

(תהלים קיג, ז ח) מֵאֲשׁוֹת יָדַי אֲבִיּוֹן
לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים, עַל הַתְּקוּנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ
בִימֵי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁנִּתְקַרְבוּ הַרְחוּקִים, עַד
שֶׁזֶכֶן לִישֵׁב בְּסוּכָה עִם אוֹשְׁפִיזִין
עֲלָיִן¹¹⁹⁹.

מוֹשִׁיבֵי עֲקֶרֶת הַבַּיִת (שם), דָּרְשׁוּ חֲזו"ל
(פְּסָחִים קיח, ב) אִמְרָה כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל שְׁמוֹנִי
בְּנֵיךְ כַּחֲלוּדָה הַדְּרָה בְּעִיקְרֵי הַבַּתִּים, הֵינִי
שֶׁעַל יְדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשָׁה מוֹצִיאָה
וּמֵאֲסַפֵּת כָּל הַנְּצוּצִים שֶׁנִּתְעַרְבוּ בְּכָל
הַמְּקוֹמוֹת לְהַחֲזִירָן לְשׁוֹרְשָׁן, כִּנ"ל.

וְעֵינַי מֵהַ שֶׁכַּתְּבֵנוּ בְּזֶה גַם בַּחֲג
הַפֶּסַח¹²⁰⁰, שֶׁבְּמִצְרַיִם הָיָה גַם כֵּן זֶה הָעֵנִין,
וְלִכְּנֵי כְּתִיב (וַיִּקְרָא כג, מג) לְמַעַן יִדְעוּ כו', כִּי
בְּסוּכוֹת הוֹשַׁבְתִּי¹²⁰¹.

וְהֵנָּה חֲג הַזֶּה נִקְרָא חֲג הָאֲסִיף (שְׁמוֹת
כג, טז), וְהוּא בַּחֲזִינַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, וְכְתִיב
בֵּית (בְּרֵאשִׁית לו, ז) מֵאֲלֻמִּים אֱלוֹמִים בַּחוּךְ
הַשְּׂדֵה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת שם) בְּאֲסַפְךָ אֶת
מַעֲשֵׂיךָ מִן הַשְּׂדֵה¹²⁰².

הַכְּתוּב מְדַבֵּר, הֵינִי עַל יְדֵי הַתְּקַבְּצוֹת
הַנְּצוּצוֹת שֶׁהָיוּ מְעוֹרְבִין תוֹךְ הַפְּסוּלֹת
כִּנ"ל¹¹⁹⁵, הֵן בְּאֲדָם עֲצֻמוֹ¹¹⁹⁶, הֵן הַקִּיבוּץ
מְרַשְׁעִים לְהַלְבִּישׁ הַצַּדִּיק, כִּנ"ל.

וְזֶה רִמְזוּ נִסּוּךְ הַמִּים בַּחֲג, כִּי הֵינִי
מֵיּוֹחַד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִגַּע עֲכוּרִים פּוֹסֵל
בו, אֲבָל הַמִּים הוּא כּוֹלֵל לְכָל הָאוֹמוֹת.
וַי"ל שֶׁזֶה רִמְזוּ הַג' בָּאֲרוֹת שֶׁחִפְרָה יִצְחָק
אֲבִינוּ וְקִרְאָם עֶשֶׂק וְשִׁטְנָה, שֶׁאֲמָרוּ לָנוּ
הַמִּים¹¹⁹⁷, כִּי הִרְגִּישׁוּ הַרְשָׁעִים כִּי הוּא
מוֹצִיא בְּלַעַם מִפִּיהֶם, כְּמוֹ שֶׁאִתָּא בְּמִדְרַשׁ
שֵׁם (ב"ר סד, ז) עֲצַמַת מִמֶּנּוּ (בְּרֵאשִׁית כו, טז),
כָּל עֲצוֹמוֹת שֶׁלְךָ מִמֶּנּוּ הוּא¹¹⁹⁸.

וְעֶשֶׂק וְשִׁטְנָה הוּא רִמְזוּ בְּרֵאשׁ הַשְּׂנָה
וַיּוֹם הַכִּיפּוּרִים, אֲבָל בְּסוּכוֹת הַרְמָזוּ
לְדַחּוּבוֹת, כִּי הֵכֵל מוֹדִים וּמְכַנִּיעִים עֲצֻמָּן
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר יוֹם הַכִּיפּוּרִים גַּם
הַשְּׂרִים שֶׁלָּהֶם מוֹדִים כִּי הֵכֵל בְּעִבּוֹר בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל.

וְעֵינַי הַג' פֶּרְשָׁנוּ גַם כֵּן בְּפִסּוּק

בְּהוּ, וְלֹא גִרַע מֵהָהוּא לְכוּשׁ יִקָּר כְּלוֹם, דְּכְתִיב בֹּא בִימִים. 1195. עֵי תִפְאֶרֶת שְׁלֵמָה סוּכוֹת דְּבוֹר
הָא'. 1196. עֵי לְעֵיל הָעֵרָה 418. 1197. "וַיַּחֲפְרוּ עַבְדֵי יִצְחָק בְּנַחַל וַיִּמְצְאוּ שֵׁם בְּאֵר מִים חַיִּים.
וַיִּרְיָבוּ רְעֵי גֹרֵר עִם רְעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמִּים וַיִּקְרָא שֵׁם הַבְּאֵר עֶשֶׂק כִּי הִתְעַשְׁקוּ עִמּוֹ. וַיַּחֲפְרוּ בְּאֵר
אַחֶרֶת וַיִּרְיָבוּ גַם עֲלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ שִׁטְנָה. וַיַּעֲתֵק מִשֵּׁם וַיַּחֲפֹר בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עֲלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ
רְחוּבוֹת" וְגו' (בְּרֵאשִׁית כו, יט - כב). 1198. ז"ל הַמְּדַרְשׁ: וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל יִצְחָק לֵךְ מֵעִמָּנוּ כִּי עֲצַמַת
מִמֶּנּוּ (בְּרֵאשִׁית כו, טז), אֲמַר לוֹ כָּל אוֹתָן עֲצַמּוֹת שֶׁעֲצַמַת, לֹא מִמֶּנּוּ הִיא לֵךְ, לְשַׁעֲבֵר הִיא לֵךְ חֲדָא קוּוֹקִיא
(עֲדָר), וְכַדּוֹן אִית לֵךְ קוּוֹקִיא סְגִין. 1199. עֵי זוֹהַ"ק אֲמוֹר קָג, ב - קָד, א. 1200. עֵי פֶסַח
תְּרַמ"ז ד"ה בְּהַלֵּל: בְּהַלֵּל, הַמְּגַבִּיחֵי לְשִׁבְחַת הַמְּשַׁפְּלֵי לְרֵאוֹת כו' מְקִימֵי מַעֲפָר דֵּל כו' מוֹשִׁיבֵי עֲקֶרֶת
הַבַּיִת (תְּהִלִּים קיג, ה - ט), כִּי הֵנָּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִבְרָאוּ לְבַרֵּךְ מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּעוֹלָם, וְהוֹלִיכֵן הַקְּב"ה בְּכָל
הַמְּקוֹמוֹת לְהוֹצִיא הַנִּיצוּצֵי קְדוּשָׁה שֶׁנִּמְצְאוּ בְּכָל מְקוֹם, וְזֶה שֶׁכְּתוּב מְקִימֵי מַעֲפָר, מֵאֲשׁוֹת יָדַי אֲבִיּוֹן,
עַל יְדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְזֶה שֶׁכְּתוּב לְהוֹשִׁיבֵי עִם נְדִיבִים כו'. וְלִכְּנֵי מוֹשִׁיבֵי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, וְדָרְשׁוּ חֲזו"ל (פְּסָחִים
קִיח, ב) שְׁמוֹנֵי בְּנֵיךְ כַּחֲלוּדָה זו כו', פִּירוּשׁ, שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַמְּשִׁיכוּ הַשְּׂכִינָה בְּכָל מְקוֹמוֹת צְרוּתֵיהֶם, לְהוֹצִיא
מִכָּל מְקוֹם הַנִּיצוּצֵי קְדוּשָׁה שֶׁנִּמְצְאוּ בְּשֵׁם. וְהַמְּפָרְשִׁים (רֵאשׁ תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שם) פִּירוּשׁוֹ הַמְּגַבִּיחֵי, פִּירוּשׁ
שֶׁהַגְּבִיחָה אוֹתִי כו', וְכִּמוֹ כֵּן נִפְרָשׁ הַמְּשַׁפְּלֵי, שֶׁהַקְּב"ה הָרִים אוֹתָנוּ וְגַם הַשְּׁפִיל אוֹתָנוּ בְּכָל מְקוֹמוֹת
הַחֲשֻׁכִים, כְּדִי לְהַעֲלוֹת הֵכֵל מִתְּהוֹם אֲרַעָא עַד רוּם רְקִיעָא. וְע"ע שֵׁם תְּרַנִּיָּה ד"ה בְּפִסּוּק מוֹשִׁיבֵי.
1201. "לְמַעַן יִדְעוּ דוֹרוֹתֵיכֶם כִּי בְּסוּכוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאֵי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם".
1202. "וְחַג הָאֲסִיף בְּצֵאת הַשְּׂנָה בְּאֲסַפְךָ אֶת מַעֲשֵׂיךָ מִן הַשְּׂדֵה". וְרֵאשׁ לִיקוּטִים שֶׁבַת חוּה"מ סוּכוֹת

7 והנה ביום הכפורים הוא ארפא משובתם¹⁴⁹⁷, ובסוכות אוהבם נדבה¹⁴⁹⁸. ושמעתי מפי מו"ז ז"ל בפסוק (תהלים קיג, ו) מאשפות ירים אביון, שהקב"ה עוזר לבני ישראל ומעלה את הרצונות של בני ישראל שהיו מונחין באשפות והבלי עולם, ועל ידי תשובה הקב"ה מעלה אותם להיות מתהפך לאהבתו יתברך, להושיבו עם נדיבים כו' (שם ה) ¹⁵⁰⁰, ודפח"ה¹⁵⁰¹.

ישראל כמעשה אבותיהם, בא כח האבות לסייע להם, לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם (מלאכי שם), כי הקב"ה עוזר לבעל תשובה¹⁴⁹⁶.

וכתיב (הושע יד, ה) ארפא משובתם אוהבם נדבה, פירש רש"י אתנדב לאהבתם. וכולל ב' הפירושים, שאוהב אותנו בנדבת רצונו יתברך, וגם נוטע בנו האהבה אליו, כדכתיב (מלאכי א, ב) ואוהב את יעקב, אוהב, פועל יוצא, שנוטע בנו האהבה¹⁴⁹⁷.

וכמו כן נתקיים עתה אחר ימי

הנשמה על הגוף, נעשה כגר בעולם הזה... וזהו עיקר עבודת האדם, לכטל ולהכניע כח הגוף אל הנשמה, להיות טפל אל הנשמה. וכמו שכתוב (תהלים לט, יג) גר אנכי עמך, פירוש, כמו שקדושתו יתברך בעולם הזה אינו בקביעות, כך גר אנכי. וכשהאדם פונה עצמו מכל עסקי העולם, וכל מחשבותיו רק לעסוק במלאכת שמים, מאיר בו כח הנשמה, ונעשה הגוף טפל, היפוך מסדר הקבוע בעולם הזה, וזהו בחינת תושב ככל אבותי (שם). וכן אמר אברהם אבינו ע"ה (בראשית כג, ד) גר ותושב אנכי עמכם, כי האבות זכו להיות מוזכר גם בגופם, שנעשו מרכבה אל הקב"ה (כ"ר מו, ח). ועי' של"ה שער האותיות אות ג' גירות. 1496. עי' ספר חרדים פרק ע. וראה אזור אליהו (להרה"ק ר' אליהו מוויסקיט) סוכות רג, ב ד"ה להבין: להבין מעט מזעיר ענין האושפיזין, היות נודע מספרים הקדושים שאם האדם עושה איזה מצוה תיכף באה נשמה של צדיק אחד מעולם העליון שנהג בזמנו לרדוף אחר אותה המצוה ומתעבר בו, כמו שמצינו בהאר"י הקדוש זללה"ה שבא אחד לביתו והכיד בו שנשמת רבי פנחס בן יאיר נחלכשה בו, מפני שבו ביום עשה מצוה שנהג רבי פנחס בן יאיר לקיימה (ראה שער הגלגלים הקדמה ב; שבחי האר"י סוף פרק ו; עמק המלך הקדמה פרק ד). והנה ענין סוכה בחינת גר אנכי בארץ אל תסתור ממני מצותיך (תהלים קיט, יט), היינו שגולה האדם מביתו ודירתו לחוץ. והנה כל הז' רועים לא זכו לקדושתם ומדרגתם הגדולה רק אחר הגלות והגירות כנודע, אברהם לך לך (בראשית יב, א), יצחק וילך אל אבימלך וגו' גררה (שם כו, א), יעקב ברח מפני עשו וכו', משה ברח מפני פרעה, אהרן לך לקראת משה המדכרה (שמות ד, כו), יוסף גלה למצרים, דוד ברח מפני שאול ואכשלום. והנה אם האדם יוצא מביתו על הכוונה גר אנכי בארץ, ומייאש כל ביתו והונו ורכושו ויוצא משם בבחינת גלות ונכנס לסוכה... אז זוכה שיתחבר עמו נצרך הקדוש מהז' רועים כל אחד ביומו, בכדי לסייעו שישאר בזה הבחינה לעד. 1497. עי' תרומה תרס"ג ד"ה ויקחו: וזה שכתוב (מלאכי א, ב) אהבתי אתכם כו' ואוהב את יעקב, ואוהב, פועל יוצא, שנטע ביעקב להיות אהבת ה' קבוע בלבם, כמו שכתוב (הושע יד, ה) אוהבם נדבה, נדבה הרי זו (קיים פ"א מ"ה), שנטע בהם האהבה שאינה משתנית לעולם, ועליה נאמר (שה"ש ה, ו) מים רבים לא יוכלו לכבות. ועי' שקלים תרס"ב: וכתיב ואוהב את יעקב כו'... פירוש ואוהב את יעקב, שעשה אותנו כלים לזו האהבה במתן תורה, וזו התשוקה ונדיבות שנמצא בנפשות בני ישראל שנקראו בת נדיב (שה"ש ו, ב), היא נטועה מאתו יתברך שמו. 1498. ראה תרגום שם: אקבלינון בתיובתהון אשבוך לחוביהון. 1499. עי' לקמן תרנ"ז ד"ה ולקחתם: וכן הוא ההבטחה בפרשת התשובה... אוהבם נדבה (הושע יד, ה), וכל זה מתקיים בחג הסוכות, שהוא רומז על האהבה. ועי' לעיל הערה 411. 1500. "להושיבו עם נדיבים עם נדיבי עמו". 1501. עי' פסח תרמ"ו ד"ה שמעתי: שמעתי מפי מו"ז ז"ל בפסוק (תהלים קיג, ו) מאשפות ירים אביון להושיבו עם נדיבים, כי הקב"ה מקים ומרים הרצונות של בני ישראל

הושבתי (ויקרא כג, מג), להגן עלינו מאותן הרודפים.

וכן הוא בכל שנה, אחר ראש השנה ויום הכפורים הסטרא אחרא רודפת, כמו שאיתא בזוה"ק אמור (קג, ב) ¹⁵⁰⁵. ועל זה כתיב (ישעיה כו, כ) לך עמי בוא בחדריך, הוא הסוכה, חבי כמעט 'דגע' (שם), ראשי תיבות "ראשית גוים" עמלק (כמדבר כד, ט) ¹⁵⁰⁶. ולכן מיד כשמת אהרן כו' וישמע הכנעני (כמדבר כא, א), זה עמלק ימח שמו ¹⁵⁰⁷, והסוכה מצילנו מידם:

איתא במשנה (סוכה מא, א) לולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד, משחרב בית המקדש התקין רבי יוחנן בן זכאי להיות ניטל ז' זכר

ת"ת 1234567

התשובה, שנעשין בני ישראל נדיבים, ומושיב אותנו עם אושפיזין עילאין נדיבי עמו, כמו שכתוב (ויקרא כג, מב) כל האזרח כו' ישבו בסוכות:

איתא בספר הכוונות בברכת אהבה קודם קריאת שמע, כי חג הסוכות הוא מול זכירת עמלק, שרדף אחר אותן שפלטן הענן ¹⁵⁰², עיין שם ¹⁵⁰³.

וכן היה ביציאת מצרים, בראותם מלחמה (שמות יג, יז), ואמרו חז"ל (מכילתא שם) כגון וירד העמלקי (כמדבר יד, מה), שעמלק מוכן היה עם כל הרשעים לעמוד נגד בני ישראל כשיצאו ממצרים, כמו שאיתא במדרש בשלח (שמ"ד כ, יח) על זה, שלכן סיבכם בענני כבוד ¹⁵⁰⁴. וזהו בסוכות

ת"ת 1234567

המונחין באשפתות, ומהפכן להתגרב רצונם אליו יתברך כו'. ולבאר יותר, כי חז"ל (ויקרא לה, ה) אמרו טעם 'אביון' התאב לכל דבר, כי השפל בדעת תאב לכל דבר, אבל כשהקב"ה מאיר עיני האדם לדעת האמת, מואס ממילא בהכלי עולם... וכתיב (תהלים קיג, ט) מושיבי עקרת הבית, דרשו חז"ל (פסחים קח, ב) אמרה כנסת ישראל עשוני בניך כחולדה הדרה בעיקרי בתים, ואין סברא שיהיה נדרש רק לגנאי. אך הפירוש כנ"ל, שהוציאו להנדיבות, כל הרצונות שהיו מקודם באשפתות כנ"ל, מכל החזורים והסדקים, וזהו מושיבי עקרת הבית, כנ"ל. וע"ע שם תרנ"ב ד"ה בענין קריעת ים סוף. ¹⁵⁰². ע"י רש"י דברים כה, יח: כל הנחשלים אחרך - חסרי כח מחמת חטאם, שהיה הענן פולטן. וע"י תנחומא כי תצא י; פרקי דרבי אליעזר פרק מד. ¹⁵⁰³. ראה ספר הכוונות (קארעץ תקמ"ד) ל, ב. וע"ע פרי עץ חיים שער קריאת שמע פרק ג: ונחזור לענין, כי הלא ד' זכירות הם, והם זכירת מתן תורה... זכירה ב', זכור את אשר עשה לך עמלק (דברים כה, יז)... זכירה ג', זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים (שם כד, ט)... זכירה ד', לזכור את יום יציאת מצרים... והנה ד' זכירות אלו הם כנגד ארבעה ימים טובים שיש בשנה, יציאת מצרים נגד פסח, ומתן תורה נגד שבועות, ועמלק נגד סוכות, כנודע שלא היה עמלק מכה בישראל אלא אותן שאין עננים קולטן, וענני כבוד הם סוד הסוכות, והרי ג' רגלים כו'. ¹⁵⁰⁴. ז"ל המדרש: מהו ויסב [אלהים את העם] (שמות יג, יח), שהקיפן הקב"ה, כשם שהוא אומר (זכריה ב, ט) ואני אהיה לה גאם ה' חומת אש סביב, וכגון רועה שהיה רועה צאנו, וראה זאבין באין על הצאן, והיה טובב את הצאן שלא ינוקו, כך בשעה שיצאו ישראל ממצרים, היו אלופי אדום ומואב וכנען ועמלק עומדין ונותנין את העצה היאך לבא על ישראל, כשראה הקב"ה כך, סבב אותן שלא יבואו עליהם, שנאמר ויסב אלהים את העם. ¹⁵⁰⁵. ע"י לעיל הערה 1438. ¹⁵⁰⁶. עשרה מאמרות מאמר העתים פרק ז. ¹⁵⁰⁷. ראה רש"י שם: וישמע הכנעני - שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד וכו' כדאיתא בראש השנה (ג, א), ועמלק מעולם רצועת מרדות לישראל, מזומן בכל עת לפורענות. יושב הנגב - זה עמלק, שנאמר (כמדבר יג, כט) עמלק יושב בארץ הנגב, ושנה את לשונו לדבר בלשון כנען כו'.

בעהשי"ת

ספר הזהר

מהתנא האלקי

רבי שמעון בן יוחאי ז"ל

עם כל המעלות המבוארים בשער השני

עם פירוש

זהר בחיר

חלק ז'

פ' רשות בשלח (ב) יתרו משפטים

מן דף ס"א עד דף קכ"ב

ברוקלין נ.י. תשע"א לפ"ק

אוצר התורה

ורביאו ליה באורייתא ועובדין טבין, דבר נש חייב ללמד בנו תורה, דכתיב (דברים ו ז) ושננתם לבניך, ואי לא אוליף ליה אורייתא ופקודין, כאילו עביד ליה פסל, ובגין דא לא תעשה לך פסל, ועתיד להיות בן סורר ומורה, ומבזה אבוי ואמיה, וגוזל מניה כמה ברכאן, דהואיל ואיהו עם הארץ, חשיד איהו על כלא, ואפילו על שפיכות דמים וגלוי עריות וע"ז, דמאן דאיהו עם הארץ ואזיל לאתר דלא אשתמודעון ליה, ולא ידע לברכא, חשדינן ליה דאיהו עובד ע"ז.

ע"כ רעיא מהימנא.

א"ת 1234567

זהר

(דף צג ע"ב)

74 לא תרצח, לא תנאף, לא תגנב, לא, פסקא טעמא בכל הני תלת, ואי לאו דפסקא טעמא לא הוי תקונא לעלמין, ויהא אסיר לן לקטלא נפשא

— ♦ — זהר בהיר — ♦ —

הקב"ה שנתן לו הנשמה, ורביאו ליה באורייתא ועובדין טבין, דבר נש חייב ללמד בנו תורה וגם גדלו אוחו ואביו ולמו בתורה ומעשים טובים, כי חייב האדם ללמד בנו תורה, דכתיב ושננתם לבניך, ואי לא אוליף ליה אורייתא ופקודין, כאילו עביד ליה פסל ואס אין האדם מלמד בנו תורה ומצוות, הוי כאילו עשה אוחו ע"ז, ובגין דא לא תעשה לך פסל וזה נכלל בלאו של לא תעשה לך פסל, ועתיד להיות בן סורר ומורה, ומבזה אבוי ואמיה, וגוזל מניה כמה ברכאן ואביו שאינו מלמדו תורה גוזל ממנו כמה ברכות, דהואיל ואיהו עם הארץ, חשיד איהו על כלא, ואפילו על שפיכות דמים וגלוי עריות וע"ז, דמאן דאיהו עם הארץ ואזיל לאתר דלא אשתמודעון ליה, ולא ידע לברכא, חשדינן ליה דאיהו עובד ע"ז כי מי שהוא עם הארץ והולך למקום שאין מכירים אוחו, והוא אינו יודע לצדק על מזונו וכדו', חושדים אוחו שאינו מצדק לה' כי הוא עובד ע"ז, ע"כ.

טעם לפיסוק הטעמים בין תיבת לא לתיבת תרצח, וכן לא תנאף וגו'

כדי שיהא מותר במקום מצוה, משא"כ לא תענה ברעך עד שקר אסור בכל אופן וע"כ אין פיסוק טעם, ולא תחמד אע"ג שלא פסק הטעם, אעפ"כ מותר לקנא קנאת סופרים, כי התורה פרט הדברים שאסור שהם רק בדברים גשמיים

לא תרצח, לא תנאף, לא תגנב, לא, פסקא טעמא בכל הני תלת בכל אלו שלש דברות יש טעם המפסיק אחר לא דהיינו טפחא בטעם העליון שהוא מפסיק בין לא לתרצח וכן לא לתנאף ולא לתגנב, והטעם לזה הוא ואי לאו דפסקא טעמא לא הוי תקונא לעלמין דאי לא היה הפסק בטעם היה אלו הדברים אסור בהחלט בכל אופן, ולא היה קיום להעולם, ויהא אסיר לן לקטלא נפשא בעלמא, אף על גב דיעבור על אורייתא והיה אסור להרוג נפש

אוצר החכמה

אה"ת 1234567

בעלמא, אף על גב דיעבור על אורייתא, אבל במה דפסקא טעמא אסיר ושרי.

← לא תנאף, אי לאו דפסקא טעמא, אסיר אפילו לאולדא, או למחדי באתתיה חדוה דמצוה, ובמה דפסקא טעמא אסיר ושרי.

← לא תגנב, אי לאו דפסקא טעמא, הוה אסיר אפילו למגנב דעתא דרביה באורייתא, או דעתא דחכם לאסתכלא ביה, או דיינא דדאין דינא לפום טענה, דאצטריך ליה למגנב דעתא דרמאה, ולמגנב דעתא דתרווייהו, לאפקא דינא לנהורא, ובמה דפסקא טעמא אסיר ושרי.

← לא תענה ברעך עד שקר—הכא לא פסקא טעמא, בגין דאסיר הוא כלל כלל, ובכל מילי דאורייתא קודשא בריך הוא שוי רזין עלאין, ואוליף לבני נשא ארחא לאתתקנא בה ולמהך בה, כמה דאת אמר (ישעיה טח יז) אני יהו"ה

שם הכתוב

— ♦ — זהר בהיר — ♦ —

בעולם, אע"ג אס יעבור על ד' מיתות צ"ד, אבל במה דפסקא טעמא אסיר ושרי אצל צמה שהפסיק הטעם יש צמשמעו אסור והיתר, וע"כ מותר בשעת מלוה.

לא תנאף, אי לאו דפסקא טעמא, אסיר אפילו לאולדא, או למחדי באתתיה חדוה דמצוה, ובמה דפסקא טעמא אסיר ושרי אי לא היה הטעם מפסיק, היה אסור לזא על אשה אפי' להוליד, או לשמוח עם אשתו שמחה של מלוה, וצמה שפסק הטעם אסור, אצל צמקום מלוה שרי.

לא תגנב, אי לאו דפסקא טעמא, הוה אסיר אפילו למגנב דעתא דרביה באורייתא אי לאו פיסוק הטעם היה אסור לגנוב דעת רבו צמורה, כגון אס מצין דצר, אצל רוצה שרבו יחזור עליו כדי שימחדש עוד דצרים צוה, מותר לומר שעדיין אינו מצין (דמשק אליעזר), או דעתא דחכם לאסתכלא ביה או לגנוב דעת חכם להסתכל צו, כשהחכם אינו רוצה שייעינו אחר מעשיו שמייחד יחודים וכדו' והאלדס מתחבא לראות עבודת רבו (בלע"ד) וכדמלניו צגמרא (צרכות ס"צ ע"צ) עד כאן העזתי פנים צרבך א"ל תורה היא וללמוד אני צריך, או דיינא דדאין דינא לפום טענה, דאצטריך ליה למגנב דעתא דרמאה או דיין שדן דין לפי טענות הצעלי דינים ואין עדים צדצה, צריך לפעמים לגנוב דעת הרמאי שיודה עי"ו, ולמגנב דעתא דתרווייהו, לאפקא דינא לנהורא ולפעמים צריך לגנוב דעת שניהם, כדי שינא הדין לאור, ובמה דפסקא טעמא אסיר ושרי.

לא תענה ברעך עד שקר, הכא לא פסקא טעמא, בגין דאסיר הוא כלל כלל כאן אין פיסוק טעם אחר מיצת לא, כי אסור לענות שקר צכל אופן, ובכל מילי דאורייתא קודשא בריך הוא שוי רזין עלאין, ואוליף לבני נשא ארחא לאתתקנא בה ולמהך בה

אלהי"ך מלמדך להועיל, מדריכך בדרך תלך, אוף הכי.

לא תחמד לא פסיק טעמא כלל, ואי תימא אפילו חמודא דאורייתא אסיר כיון דלא פסקא, תא חזי, בכלהו עבדת אורייתא כלל, ובהאי עבדת פרט, בית רעך שדהו ועבדו וגו', בכל מילי דעלמא, אבל אורייתא איהי חמודה תדיר, שעשועים, גנזי דחיי ארכא דיומין בעלמא דין ובעלמא דאתי.

הני עשר אמירן דאורייתא, אינון כללא דכל פקודי אורייתא, כללא דעילא ותתא, כללא דכל עשר אמירן דבראשית, אלין אתחקקו על לוחי אבנין,

— ❖ — זהר בהיר — ❖ —

וזכל דברי תורה השיס הקצ"ה סודות עליונים, ואל"ג שהס סודות עליונים, יש זהס פשטות ולמד את בני אדם דרך שימקנו זה ולילך זה, כמה דאת אמר אני יהו"ה אלהי"ך מלמדך להועיל, מדריכך בדרך תלך, אוף הכי וכן כאן צענין הטעמים אל"פ שיש זהס סודות עליונים, אצל יש זהס טעם על פי פשטות ללמוד לבני אדם דרכס להועיל.

לא תחמד לא פסיק טעמא כלל, ואי תימא אפילו חמודא דאורייתא אסיר כיון דלא פסקא גם כאן אין טעם המפסיק אחר תיבת לא, ואל"ת שאפילו חימוד של תורה אסור היינו קנאת סופרים כיון שאין פיסוק טעם, תא חזי שאין הדבר כן, אלא דכאן מותר במקום מנחה אפי' בלא פיסוק טעם, כדמפרש בכלהו עבדת אורייתא כלל, ובהאי עבדת פרט זהשאר דברות לא תגנוב וגו', לא עשה התורה פרט וע"כ אי לאו פיסוק טעם היה אסור בכל אופן, אצל בלא חמוד עשמה המוה"ק פרט, בית רעך שדהו ועבדו וגו', בכל מילי דעלמא, אבל אורייתא איהי חמודה תדיר, שעשועים שרק דברי עולם הזה אסור, אצל התורה היא חמודה תמיד ושעשועים של הכל, ומנחת לחמוד ולקנאות בני שגדול ממנו בחכמה, גנזי דחיי ארכא דיומין בעלמא דין ובעלמא דאתי והתורה היא גנזי חיים אריכת ימים בעולם הזה ובעולם הבא.

בני ישראל ראו במתן תורה יותר ממה שראו אצל קריעת ים סוף

כי בקי"ם עדיין לא פסקה זוהמתן, אבל במתן תורה פסקה זוהמתן והיו דומים למלאכים, וגם עוברים במעי אמם ראו כבוד הבורא ית', וכל ישראל השינו התוה"ק עם סודותיה, ונתעלה כבוד ית' בכל העולמות

הני עשר אמירן דאורייתא, אינון כללא דכל פקודי אורייתא עשרת הדברות אלו הס כלל כל מנחת התורה, שכל התרי"ג מנחת התורה וז' מנחת דרבנן כלולים בתר"כ אומיות של עשרת הדברות, וכמו שפירט רבינו מקאמרנא זי"ע בספרו הק' אולר החיים, כללא דעילא ותתא ויש זהס סודות הכוללים עולמות העליונים ומחתונים, כללא דכל עשר אמירן דבראשית וזהס כלולים העשרה מאמרות שבהס נצרא העולם, אלין אתחקקו על לוחי

וכל גנזין דהוּוּ בהוּ אתחזון לעינייהוּן דכלא, למנדע ולאסתכלא ברזא דתרי"ג פקודין דאורייתא דכלילן בהוּ, כלא אתחזי לעיינין, כלא איהוּ בסכלתנוּ לאסתכלא בלבא דישראל כלהוּ, וכלא הוּוּ נהיר לעינייהוּ בההיא שעתא, כל רזין דאורייתא וכל רזין עלאין ותתאין לא אעדי מינייהוּ, בגין דהוּוּ (דף צד ע"א) חמאן עינא בעינא זיו יקרא דמריהון, מה דלא הוּוּ כההוא יומא מיומא דאתברי עלמא, דקודשא בריך הוא אתגלי ביקריה על טורא דסיני, ואי תימא, הא תנינן דחמאת שפחה על הים מה דלא חמא יחזקאל נביאה, יכול כההוא יומא דקאימו ישראל על טורא דסיני, לאו הכי, בגין דההוא יומא דקיימו ישראל על טורא דסיני, אעבר זוהמא מנייהוּ, וכל גופין הוּוּ מצחצחן כצחצחא דמלאכין עלאין, כד מתלבשן בלבושי מצחצחן למעבד שליחותא דמריהון, ובההוא מלבושא מצחצחא עלאין לאשא ולא דחלין, כגוונא דההוא מלאכא דמנוח כד אתחזי ליה, ועאל בשלהובא וסליק לשמיא, דכתיב (שופטים

—

— זָהַר בְּהַיָּר —

אבגין, וכל גנזין דהוּוּ בהוּ אתחזון לעינייהוּן דכלא וכל דברים אלו נחקקו על לוחות האבנים, וכל הסודות הכלולים בהם היו נראים לעיניהם של כל ישראל, למנדע ולאסתכלא ברזא דתרי"ג פקודין דאורייתא דכלילן בהוּוּ שידעו צנ"י ויסתכלו צסודות של התרי"ג מלות של תורה שכלולים בעשרת הדברות, כלא אתחזי לעיינין, כלא איהוּ בסכלתנוּ לאסתכלא בלבא דישראל כלהוּ, וכלא הוּוּ נהיר לעינייהוּ הכל היה נראה לעיניהם, וכל צנ"י היו צסכל להסתכל בלצם כל הסודות, והכל היה מאיר לעיניהם, בההוא שעתא כל רזין דאורייתא וכל רזין עלאין ותתאין לא אעדי מינייהוּוּ צאותו שעה לא נסתר מהם כל סודות התורה וכל הסודות של עולמות עליונים ומחמונים, בגין דהוּוּ חמאן עינא בעינא זיו יקרא דמריהון, מה דלא הוּוּ כההוא יומא מיומא דאתברי עלמא, דקודשא בריך הוא אתגלי ביקריה על טורא דסיני כי היו רואין עין צעין זיו כבוד הצורה ית', מה שלא היה כיום ההוא מיום שנברא העולם, כמו שהקצ"ה המגלה בכבודו על הר סיני, ואי תימא, הא תנינן דחמאת שפחה על הים מה דלא חמא יחזקאל נביאה, יכול כההוא יומא דקאימו ישראל על טורא דסיני וא"ת הא שנינו דרשמה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא, יכול שראו כמותו היום שעמדו ישראל אלל הר סיני, לאו הכי, בגין דההוא יומא דקיימו ישראל על טורא דסיני, אעבר זוהמא מנייהוּוּ אינו כן, כי צאותו יום שעמדו ישראל אלל הר סיני, עבר מהם כל הזוהמא של הס"מ, וכל גופין הוּוּ מצחצחן כצחצחא דמלאכין עלאין, כד מתלבשן בלבושי מצחצחן למעבד שליחותא דמריהון וכל גופים שלהם היו מנוצחין, כמו מצחות המלאכים העליונים, כשמחלצים בלבוש מנוצח לעשות שליחות הצורה ית' צעוה"ו, ובההוא מלבושא מצחצחא עלאין לאשא ולא דחלין וצאותו הלבוש יכולין המלאכים ליכנס לאש ואינם יראים, כגוונא דההוא מלאכא דמנוח כד אתחזי ליה, ועאל בשלהובא וסליק לשמיא כמו אותו המלאך שנראה למנוח, ונכנס בהשלהבת שעל המזבח ועלה לשמים, דכתיב ויעל

בעזהש"ת

ספר

חיי משה

במדבר - דברים

אמרות טהורות, חידושים יקרים
דברים נחמדים, פירושים וביאורים
ציצים ופרחים, דברי אגדה והתעוררות
שבעתיים מזוקקים ביראת ה' ודברי מוסר

אוצר החכמה

אשר דרש דרש מש"ה, מן עמרת ראשינו,
הגאון האדיר הצדיק המפורסם, פאר הדור והדרו,
שר התורה, עמוד ההוראה, חסידא ופרישא כקש"ת

רבי משה צבי ארי' ביק זצוקללה"ה

אוצר החכמה

אבדק"ק מעזיבנו יצ"ו

אלול תש"ע • ברוקלין ניו יארק יצ"ו

רסז משה ראה קיי

אוכלה בשר כי תאווה נפשך לאכול בשר בכל אות נפשך תאכל בשר (יב, ט). המפרשים מדקדקים, מה שנראה בפסוק זה כלשון מיותר, ראשית, מה שהקדים ואמר, כי תאווה נפשך לאכול בשר, אחר כך אמר, בכל אות נפשך תאכל בשר, הלא מוכן מאליו, שאוכל בשר מחמת שנפשו איוותה לאכול בשר. וכן להלן כתיב, וזכחת כאשר צויתך וגו' ואכלת בשעריך בכל אות נפשך, למה חזר ושנה פרט זה של תאוות האכילה, וצ"ב.

אלא לפי שמצינו בתורה שנאמר (טו, ט) ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא, ולכן אמר הנביא, שכל זה אינו אלא בסתם עני, אך הלוי שהוא צנוע, אינו קורא תגר על הישראל. וזה מה שאמר הנביא, ועוולה לא נמצא בשפתיו, כי עולה כזאת אינה מצויה בשפתיו, כי אדרבה, בשלום ובמישור הלך אתי, כי לפי שהקורא אל ה', ממהרים להיפרע ע"י הקורא, כמו שכתב רש"י שם, והלוי כיון שאינו קורא תגר, לא ממהרים לפרוע ממי שנמנע מלתמוך בו, ועל ידי זה בשלום ובמישור הלך אתי, ולכן ורבים השיב מעון.

א"ת 1234567

א"ת החמ"ט

→ ונראה לבאר, דבספר שפת אמת (פרש"מ ל"ה שנת תרמ"ו), כתב טעם סמיכת פרשת מעשר שני לפרשת מאכלות אסורות, ללמדנו, כי כשם שמאכלות אסורות מטמטמין את לבו של אדם, כך אכילות מצוה וקדושה, מרחיבין את לב האדם, שיעלה בידו להבין ולהשכיל דברי התורה, ולעבוד את בוראו כראוי. והביא בשם זקנו בעל חידושי הרי"ם זצ"ל, להוכיח מקרא (להלן י, כג) עשר תעשר וגו' ואכלת לפני ה' אלקיך למען תלמד ליראה את ה' אלקיך, שעל ידי אכילה כראוי לפני ה', לומד האדם ליראה את ה' אלקיך.

מעתה שהלוי אינו קורא תגר, יש מקום לחשוש כי ישכחוהו, ולא יזכרו לתת לו תרומות ומעשרות, לכן הזהיר הכתוב השמר לך פן תעזוב את הלוי וגו'. וטעם הדבר שיתכן שתשכח את הלוי, לפי שכל ימיך אתה טרוד על אדמתך, ואתה עסוק בצרכי פרנסתך ורדוף אחרי דאגת הקיום, ולכן באה האזהרה המיוחדת על זה.

ויש לפרש בזה מה שאמר דוד המלך (תהלים ל, כה) נער הייתי גם זקנתי, ולמה זכיתי לכך, משום, ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם, אלא אדרבה, טרחתי ונשאתי בעול עבוד הצדיק, למען לא יהא נעזב וזרעו אל יבקשו לחם.

7 טו] כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת

→ וזה הוא מה שכתב האר"י הקדוש (ליקוטי מו"ק פרש"מ עקב), ענין מה שאמרה תורה (לעיל ט, ג) כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, שאין חיות האדם על הלחם לבדו, היינו החלק הגשמי המצוי בכל מאכל,

ועדיין לא ידעו סוד העלאת חומר הבשר, שיהפך להיות בבחינת קודש כאלו נשחט על גבי המזבח, ולכן עתה בכניסתם לארץ כנען, ביקשו לפרוש לגמרי מאכילת בשר. על זה אמר להם הבורא יתברך, כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך, הרי זה סימן שמעשיכם רצויים לשמים, ומעתה בידכם להעלות את הבשר, ולזכוכו כאופן שאכילת בשר חולין, תדמה לאכילת בשר קדשים, לכן ואמרת אוכלה בשר כי תאווה נפשך לאכול בשר, ותאווה נפשך לאכילת בשר מצוה היא בידך, על כן, בכל אות נפשך תאכל בשר, כי תאווה הבאה מן הנפש אינו מגשמת את האדם, ואדרבה על ידי זה הוא מוזכך את הגשמיות, ומרוממו למעלה רוחנית, ולכן בכל אות נפשך תאכל בשר, תהא אכילתו אכילת מצוה לחיובון.

לא, אלא כי על מוצא פי ה', היינו ניצוצות הקדושה הרוחניות שישנן בכל מאכל, מזה יחיה האדם. ועל ידי זה נשפע באדם חיות דקדושה, שמעלה אותו לשפע קדושה וליראת שמים. ומבואר בזה מה שאמרו בגמרא (עין נגה מניעה פ"ד ע"ג ועוד), אודות כמה מן התנאים הקדושים, אשר הרבו במאכלם מאד, ובודאי שלא אכלו לשם הנאה גופנית, ולא נתגשמו על ידי המאכלים כלל וכלל, ואדרבה, נתעלו במעלתם יותר ויותר, על ידי ניצוצות הקדושה שבמאכלים. וזה עצמו טעם הדבר שהרבו במאכלים, לפי שהרגישו בניצוץ הקדוש שבכל מאכל, ולכן ביקשו להיכלל בניצוצות קדושה אלה. וכן מצינו בסוף מסכת סוטה (מ"ט ע"ב), שטהרה גורמת לטעם וריח טוב בפירות, ע"ש.

ובמענה זו נצח משה רבינו את המלאכים, כשעלה למרום לקבל את התורה, ואמרו מלאכי השרת לפני כסא הכבוד, תנה הודך על השמים (ספליס מ, ט), ואמר להם משה כלום יש יצר הרע ביניכם (שנא פ"ט ע"ג), כלומר, כיון שאין יצר הרע ביניכם אין בידכם לקדש את הגשמיות, אשר זה עיקר התורה, והודו לו המלאכים.

ובמענה זו נצח משה רבינו את המלאכים, כשעלה למרום לקבל את התורה, ואמרו מלאכי השרת לפני כסא הכבוד, תנה הודך על השמים (ספליס מ, ט), ואמר להם משה כלום יש יצר הרע ביניכם (שנא פ"ט ע"ג), כלומר, כיון שאין יצר הרע ביניכם אין בידכם לקדש את הגשמיות, אשר זה עיקר התורה, והודו לו המלאכים.

טז] ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כאשר נשבע לאבותיך (יג).
 (יח). יש לבאר כפל הלשון, ונתן לך רחמים ורחמך, על פי מה שביאר בספר אוהב ישראל (ד"ה עוד קצת נאופן אמר), דברי המדרש (רנח פרשה ז, ג) ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, הדא הוא דכתיב (איכה ג, לט), מפי עליון לא תצא

ובזה יבואר מה שאמר הכתוב, כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך, כיון שבמדבר לא הותרו לאכול בשר תאווה, רק בשר קדשים, לפי שעדיין היו רגילים לשבת על סיר הבשר כבמצרים, המגשם מאד,